

ת"פ (חיפה) 18421-03-24 - מדינת ישראל נ' ויקטור אליהגוייב

ת"פ (חיפה) 18421-03-24 - מדינת ישראל נ' ויקטור אליהגוייב מחוזי חיפה

ת"פ (חיפה) 18421-03-24

מדינת ישראל

נגד

ויקטור אליהגוייב

ע"י ב"כ עו"ד יאיר נדשי

בית המשפט המחוזי בחיפה

[01.12.2024]

לפני כבוד השופט אינאס סלאמה

החלטה

1. עניינו של תיק זה בכתב אישום אשר הוגש נגד הנאשם, והמייחס לו (בשני אישומים נפרדים) עבירות של הצתה, בניגוד לסעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק") ושל היזק בזדון, עבירה לפי סעיף 452 לחוק.

באישום הראשון נטען, כי בתאריך 2.3.2024 סמוך לשעה 05:58, הגיע הנאשם סמוך לכניסת בית העלמין הישן שברחוב דרך יפו 112 בחיפה (להלן: "בית העלמין"). הנאשם ניגש לעבר סככה הנמצאת בכניסה לבית העלמין וסמוכה לחומה המקיפה אותו, אשר משמשת את הציבור שמגיע למקום, ואליה מחוברת יריעת בד גדולה (להלן: "הסככה" ו- "יריעת הבד" בהתאמה). הנאשם נצמד ליריעת הבד בחלקה הפנימי של הסככה, ושילח בה אש במזיד באמצעות מצית שהיה ברשותו. מיד לאחר מכן, ניגש הנאשם לצד השני של הסככה ושילח אש במזיד גם בצד זה של יריעת הבד ועזב את המקום. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, יריעת הבד נשרפה כליל ונגרם נזק המוערך ב- 2,500 ₪. בגדרי האישום השני נטען, כי בתאריך 2.3.2024 בשעה 23:24 לערך, תלש הנאשם שלט שתלוי על קיר הסמוך לדלת הכניסה לעסק בשם "ווסטרן יוניון" (שנמצא ברחוב הנביאים 15 בחיפה), וקרע אותו לגזרים.

2. על פי חוות דעת שהוגשה בעניינו של הנאשם ושאינה שנויה במחלוקת, אין הוא יכול לעמוד לדין בשל מצבו הנפשי הנוכחי, והוא "זקוק לטיפול במסגרת פסיכיאטרית סגורה". עוד נקבע, כי הנאשם לא יכול לשאת באחריות על מעשיו מפאת מחלת נפש במובנה המשפטי. קרי- הן מהותית והן דיונית, הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין בשל מחלת נפש.

3. בהמשך לחוות הדעת, הודיע הסנגור כי מאחר והנאשם כופר באישומים המיוחסים לו, עמדה אשר עולה בקנה אחד עם חקירותיו במשטרה, הרי שהדרך לסיום ההליך היא על פי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב]. התשמ"ב-1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי"). "זאת אומרת, הפסקת ההליכים" נגד הנאשם. עם זאת, כך לפי הסנגור, "ונוכח הסנקציה החריפה הקבועה בחוק לעניין תקופת האשפוז המירבי[ת]" בגין העבירה המיוחסת לנאשם כאמור לעיל, עתר הסנגור כי בית המשפט יפעיל את סמכותו מכח סעיף 15(ד2)(א) לחוק טיפול בחולי נפש, השתנ"א-1991 (להלן: "חוק טיפול בחולי נפש") ויקבע שתקופת האשפוז המירבית שתוטל על הנאשם תהיה קצרה מתקופת המאסר המירבית, הואיל ומעשה העבירה בוצע בנסיבות מקלות במיוחד.

4. על פי הסנגור, מעשה העבירה המיוחס לנאשם בוצע "בשעת בוקר בסמוך לכניסה לבית העלמין הישן, ללא שהיו במקום אנשים והמעשה עצמו הוא שילוח אש באמצעות מצית בסככה שהייתה צמודה לכניסה לבית העלמין (בעצם יריעת בד שנועדה לשמש כחלק מסככה), כלומר לא מדובר בבית מגורים או במקום שמייוחד מטבעו לשהות של בני אדם ... וגם לא מדובר במקום שמיועד לאחסון של סחורה כזו או אחרת" (ראו פרוטוקול הדיון מיום 12.9.2024). לפי הסנגור, מאחר והנזק הצפוי כתוצאה ממעשה העבירה "היה נמוך ביותר" ולא סיכן חיי אדם או רכוש, ומאחר ותיקון 113 לחוק מחייב "לשקול נסיבות ביצוע העבירה במסגרת השיקולים שיש לשקול בעניין קביעת מתחם העונש ההולם", נסיבות העבירה בענייננו הן נסיבות מקלות במיוחד שמקיימות את החריג שבסעיף 15(ד2)(א) הנ"ל.

5. המאשימה מתנגדת לבקשה זו של ההגנה. בתגובה מפורטת מטעמה, עתרה המאשימה להורות על הפסקת ההליכים ולקבוע את תקופת האשפוז בהתאם לתקופת המאסר המירבית. המאשימה טענה, כי בחינת הראיות לכאורה, אותה אמור בית המשפט לבצע, היא בחינה של הראיות לכאורה ליסוד העובדתי בלבד ולא לקיומו של היסוד הנפשי. הראיות שהונחו לפני בית המשפט מקיימות הוכחה לכאורה, ואף מעבר לכך, לאמור בכתב האישום, קרי- קיומן של עבירות הצתה והיזק בזדון.

מאחר ולא נדרש להוכיח את תוצאות האירוע, בהיות עבירת ההצתה עבירה התנהגותית ולא עבירה תוצאתית, הרי בדין יוחסה לנאשם באישום הראשון עבירה של הצתה לפי סעיף 448(א) רישא לחוק, שעונש המאסר המירבי בצדה הוא 15 שנה. שכן, "לא נדרשת הוכחה כי ההצתה גרמה לנזק ניכר או יצרה סיכון ניכר". היות והכלל הוא שתקופת האשפוז המירבית תהיה בהתאם לתקופת המאסר המירבית (בענייננו, תקופת המאסר הארוכה ביותר מבין שתי העבירות שיוחסו לו), וכאשר הנטל רובץ על הנאשם לשכנע כי מתקיימים תנאים המצדיקים חריגה מהכלל, יש לדחות את עתירת הנאשם לסטייה מהכלל שעה שנסיונות האירוע "אינן עולות כדי מעשה שבוצע בנסיבות מקלות במיוחד.

6. המאשימה הוסיפה, כי סוג הנסיבות אשר נכללות בגדרי החריג הנ"ל הן נסיבות הכרוכות במעשה העבירה והן אינן מתקיימות בענייננו, שעה ש"מדובר בנאשם בגיר (יליד 1964), כבן 50 (כך במקור - א' ס'), שהצטייד במצית, נצמד ליריעת בד ושילח בה אש[ר] בחלק הפנימי של הסככה ולאחר מכן ניגש לצד השני של הסככה ושילח גם בה אש, דהיינו, הצתה בשני מוקדים (גם אם קרובים), ההצתה בוצעה במקום ציבורי - בית עלמין, תחום בחומה, מקום בו עשויים לשהות אנשים המבקרים את יקיריהם, בקרבת צמחיה ובעיקר צמחיה יבשה".

7. לאחר שהמאשימה הגישה את תגובתה, התייחס הסנגור לדבריו. בתגובתו, חזר הסנגור וטען, בין היתר, כי "מדובר במקרה שבו מהרגע הראשון ניכר כי חומרת מעשה העבירה אינה מצדיקה אשפוז כאורך תקופת המאסר המירבית". שכן, הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה "היה קטן, מבחינת פוטנציאל הפגיעה בנפש ורכוש". ואמנם כך היה הנזק בפועל. גם שעת ביצוע העבירה, והיות בית העלמין ריק מאדם, מצביעים על נסיבות מקלות במיוחד. הוא הדין באשר לעבירה השנייה, שעניינה היזק בזדון.

דין הכרעה

8. לאחר שנתתי דעתי לטיעוני הצדדים ולאחר שעיינתי בחומר הראיות שהמאשימה הניחה לעיוני, מצאתי לקבוע כי מתקיימות ראיות לכאורה, לפיהן, הנאשם ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום ואשר מקיימים את יסודות העבירות המנויות בו.

מאחר ונקבע כי אין הנאשם כשיר לעמוד לדין, הן מהותית והן דיונית, כשמהצד האחר כופר הוא במיוחס לו, יש להורות על הפסקת ההליכים, בהתאם לסעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי, ולצוות על אשפוזו במסגרת פסיכיאטרית סגורה בהתאם לסעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש.

9. לעניין הראיות לכאורה - מאחר ועוד בהליך המעצר הסכימה ההגנה לקיומן של ראיות לכאורה (ראו נספח א' לתגובת המאשימה), אתייחס להלן בתמצית לראיות המרכזיות שלחובת הנאשם; תחילה לסרטונים של מצלמות האבטחה של בית העלמין - צפייה בסרטונים אלה מראה את השתלשלות האירוע כולו, לרבות את הנאשם בשעת מעשה, את האש שאחזה בסככה, ותוך שניתן להבחין בבירור בדמותו של הנאשם, ובפרטי הלבוש שלו. נדמה שלא צריך להיות כל ספק בזיהוי של הנאשם, ועיון בתמונות שצולמו בעת מעצרו רק מחזק מסקנה זו.

לסרטונים המצולמים מתווספות עדויות נוספות שמעבות את המארג הראייתי שלחובת הנאשם. כך למשך, יש להפנות להודעתו של אופק זבורוב, חובש בכיר במד"א, מיום 4.3.2024, שמסר כי בדרכו לתחנת מד"א שברחוב יצחק שדה, עבר בדרך יפו בחיפה והבחין ב"עשן שחור" ובלהבה גדולה של אש. הוא הזעיק כוחות כיבוי אש ואלה כיבו את השריפה.

בשריפה הבחין גם, דרך מצלמות האבטחה, אחראי בית העלמין מר יצחק אבוביץ, כפי שעולה מהודעתו מיום 3.3.2024. אותו עד הבחין באלמוני "לבוש במעיל דובון ירוק ... וללא כל סיבה נראית לעין ניגש לשימושנית הענקית מצית אותה...".

השוטרים גדעון גדיר, רפאל כהן ודביר נח שהתבקשו לאתר את החשוד בהצתה, הבחינו בצומת הצ'ק פוסט באדם שעונה לתיאור שקיבלו ושהיה "לבוש בביגוד התואם את הלבוש אשר לבש החשוד בסרטוני הוידאו", ועצרו אותו (ראו דו"ח הפעולה של השוטרים מיום 3.3.2024). הציטוט מדו"ח הפעולה של דביר נח.

דו"ח הצפייה מיום 4.3.2024 של רס"מ שמעון פרץ מתאר את השתלשלות האירוע, לרבות את האש שהוצתה ואת הנאשם שמזוהה במצלמה, כאשר "ניתן לזהות כי מדובר באותו חשוד ויקטור שנעצר בתיק הנ"ל בדיוק עם אותם פרטי לבוש שנעצר בהם".

הוא הדין בנוגע לאישום השני. גם כאן, מתועד האירוע במצלמות האבטחה של העסק, בהם נראה הנאשם תולש את השלט. דו"ח צפייה מיום 3.3.2024 של רס"מ שמעון פרץ מזהה את הנאשם ("מדובר באותו חשוד ויקטור" מתיק ההצתה).

עד כאן הראיות לכאורה.

10. לאחר שנקבע כי מתקיימות ראיות לכאורה וכי הנאשם חולה ונזקק לאשפוז, יש לבחון את עתירת ההגנה לקביעת תקופת אשפוז מירבית קצרה מתקופת המאסר המירבית. בעניין זה, נחה דעתי כי אין מקום במקרה דנן לסטות מהכלל לפיו תקופת האשפוז המירבית הינה תקופת המאסר המירבית הקבועה לצד העבירה של הצתה, שמיוחסת לנאשם בכתב האישום (העבירה בעלת תקופת המאסר הארוכה מבין תקופות המאסר הקבועות בחוק לעבירות בהן הואשם הנאשם - סעיף 15(ד1)(2)(ב) לחוק טיפול בחולי נפש).

11. חומרת עבירת ההצתה ידועה ואין להקל בה ראש, גם אם היא מבוצעת בכניסה לבית עלמין בשעת בוקר מוקדמת. כפי שנקבע בע"פ 4743/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 14 (17.8.2022): "מעשה ההצתה יוצר מצב ומקום סיכון שלאדם אין שליטה עליו- אש ... האש היא אכזרית. היא חמקמקה. היא עוצמתית. הסכנה הטמונה בה היא רבה, ותוצאותיה אין לשער. האש יכולה להתפשט תוך שניות ודקות. היא יכולה לגרום לנזק אדיר לרכוש. היא יכולה לגרום למוות. האש לא מבדילה בין אדם אחד לאחר ... לא בכדי הביטוי 'כאש בשדה קוצים' מצא מקומו בשפתנו - באש יש פוטנציאל להרס ולחורבן, והיא מתפשטת במהירות. מי שמבצע את עבירת ההצתה, למעשה לוקח בחשבון שמרגע השלכת הגפרור, הגחל או הסיגר, משתנה נוסף נכנס לתמונה, עליו אין לו שליטה, ושהנזק הפוטנציאלי ממנו הוא רחב היקף - האש". דברים נחרצים אלה של כב' השופט עמית (כתוארו אז) מחייבים להתייחס למעשיו של הנאשם בחומרה, ובוודאי שלא כאל מעשים שבוצעו "בנסיבות מקלות במיוחד". לא זו אף זו, גם אם כן - לא ניתן לומר שמתקיימים טעמים מיוחדים לקיצור תקופת האשפוז.

12. ודוק, הנחת העבודה של ההגנה כי מדובר בבית עלמין ישן אשר מחמת השעה, אמור להיות ריק מאנשים, היא הנחת עבודה שאינה מבוססת, ואינה עולה בקנה אחד עם עובדות כתב האישום. יתרה מכך, צפייה בסרטוני מצלמות האבטחה, מראה בבירור כי הסככה ויריעת הבד סמוכות מאוד לכביש הראשי של דרך יפו, ולמכונית הנוסעות בו, דבר אשר מצביע על הסיכון הרב הטמון בהצתת האש לעוברים ושבים בכביש, ולא דווקא בבית העלמין.

13. בע"פ 664/23 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 22 (11.6.2023) קבע כב' השופט אלרון, כי סעיף 15(ד1)(א2) לחוק טיפול בחולי נפש, המאפשר לבית המשפט לקצר את תקופת האשפוז המירבית, "כולל סייגים, תנאים ושיקול דעת באופן המלמד כי תחולתו מצומצמת ... בתוך כך, לא רק שנדרש כי מעשה העבירה בוצע דווקא בנסיבות מקילות, אלא מודגש כי מדובר בנסיבות מקילות במיוחד. עוד מבהיר המחוקק כי עסקינן אך ורק במקרים חריגים, ובהתאם נדרש כי בית המשפט ינמק את החלטתו לחרוג מהכלל בטעמים מיוחדים לכך" (ההדגשות במקור).

בהמשך נקבע (פסקה 36), כי "הפרשנות המתיישבת עם לשון החוק, תכליתו וכוונת המחוקק היא שתחולת החרג מיועדת למקרים נדירים, אשר למן הרגע הראשון ניכר כי חומרתו של מעשה העבירה אינה מצדיקה אשפוז כאורך תקופת המאסר המירבית. אותם מקרים, שבהם כאשר נבחן את המעשה עצמו - אין כל פרופורציה סבירה בינו לבין תקופת האשפוז המירבית".

אין לומר כי עניינו חוסה תחת פרשנות זו של בית המשפט העליון, נוכח המתואר לעיל לעניין חומרת מעשה ההצתה, הן כשלעצמו והן בנסיבות עניינו.

14. למעלה מהצורך ועל מנת להמחיש מתי מעשה עבירה יחשב כמעשה שבוצע בנסיבות מקלות במיוחד, ועל דרך ההיקש, ניתן להצביע למשל על אותם מקרים "נדירים" (כלשונו של השופט אלרון בעניין פלוני) המתקרבים להגדרת "זוטי דברים" שבסעיף 34 לחוק. סעיף זה פוטר מאחריות פלילית למעשה, "אם לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך". לדידי, אותם מקרים נדירים שנמצאים בסביבתה הקרובה של הגדרה זו, אך לא נכנסים בשעריה, יהיו כאלה שבית המשפט יטה להכניסם תחת התיבה של "נסיבות מקלות במיוחד". ודוק, איני מתיימר לקבוע מסמרות בעניין זה, שכן הדבר אינו נדרש לעניינו. זאת, מאחר ולעניות דעתי, הנסיבות דנן בהן הוצתה סככה במתחם ציבורי בעיבורה של עיר, בשני מוקדים, בכניסה לבית עלמין ובסמיכות לכביש ראשי, הן נסיבות שלא יכולות להיות מסווגות כ"מקלות במיוחד".

15. חשוב להבהיר כאן - כפי שהבהיר בית המשפט בעניין פלוני הנ"ל, כי "קביעת תקופת אשפוז מרבית אין משמעה כי החולה ישהה בהכרח במשך מלוא התקופה באשפוז כפוי, אלא כשמה כן היא - תקופה מרבית. מעת לעת, מחויבת הוועדה הפסיכיאטרית לבחון את עניינו של החולה ולקבוע, בין היתר, בהתאם להתקדמות הטיפול ובשים לב למסוכנותו, אם ניתן להורות על שחרורו. כך שהיה וישתפר מצבו במידה הולמת הוועדה עשויה להורות על שחרורו מאשפוז, גם מבלי ששהה באשפוז כתקופת האשפוז המרבית" (שם, פסקה 39).

סוף דבר

16. על כן, אני מורה על הפסקת ההליכים נגד הנאשם ועל אשפוזו למשך תקופת האשפוז המירבית, כפי הקבוע בסעיף 448(א) רישא לחוק, קרי - למשך 15 שנה.

מזכירות בית המשפט תכין צווים לחתימתי בהתאם ותסגור את התיק.

חומר הראיות הוחזר לידי ב"כ המאשימה.

ניתנה היום, ל' חשוון תשפ"ה, 01 דצמבר 2024, בנוכחות הצדדים.